

Jobb med læreplan, mål, kjennetegn og kriterier

Elever og lærlinger lærer best når de forstår hva de skal lære og hva som forventes av dem.

Du finner filmer nederst på denne siden.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 08.03.2016

Ordliste

Mål: Kompetansemål er fastsatt i læreplaner for fag. Dersom man ser det som hensiktsmessig å utarbeide læringsmål, skal de være utledet av kompetansemål.

Mål kan gjelde for kortere eller lengre perioder; en time eller en dag, en måned eller ett eller flere år (f.eks. frem til slutten av 4. trinn, 10. trinn eller VG2).

Kjennetegn: Beskrivelse av kvaliteten på kompetanse i fag. Kjennetegnene tar utgangspunkt i kompetansemålene og beskriver kjennetegn på måloppnåelse.

Kriterier: Beskrivelser eller liste over hva som kreves av en oppgave eller et arbeid.

Arbeid med kompetansemål, kjennetegn og kriterier i opplæringen, er en forutsetning for at elever og lærlinger får oversikt over

- hvor de er i sin læring
- hvor de skal
- hva de bør gjøre for å komme videre i læringen

I forskrift til opplæringsloven står det at det skal være kjent for elever og lærlinger hva som er målene for opplæringen og hva som vektlegges i vurderingen (§3-1). Når elevene og lærlingene vet hva de skal lære og hva de blir vurdert etter, blir også vurderingen mer forutsigbar for dem.

Alltid læringsmål?

Mange kompetansemål kan i seg selv gi elever og lærlinger en forståelse av hva som er målet og hva som forventes av dem. Det er derfor ikke alltid nødvendig å utarbeide læringsmål. Noen ganger kan det være hensiktsmessig å utvikle læringsmål for å tilpasse opplæringen. Det viktigste er at elever og lærlinger forstår hva de skal lære, hvor de er i sin læringsprosess og hvordan de skal jobbe videre for å nå kompetansemålene.

Planlegg for læring, ikke aktivitet

Å lese en læreplan

Elevene og lærlingene skal få opplæring i hele læreplanen for fag. For å forstå kompetansemålene, må de sees i sammenheng med formål, hovedområder og beskrivelsene av de grunnleggende ferdighetene i faget. Disse tekstene i læreplaner for fag bidrar til å vise hva man vil med faget, de gir retning for opplæringen.

Her er finner du noen korte filmer om å jobbe med læreplanen.

Opplæringen skal planlegges med utgangspunkt i hele læreplanen, og kompetansemålene er grunnlaget for vurdering. En god vurderingspraksis krever god læreplanforståelse, og lokalt arbeid med læreplaner er derfor helt sentralt. Her finner du læreplaner, veiledninger til læreplaner for fag og veiledning til lokalt arbeid med læreplaner.

Baklengs planlegging

Vurdering får en læringsfremmende rolle når opplæringen planlegges med utgangspunkt i hvilken kompetanse elevene eller lærlingene skal oppnå til slutt. Her kan du se Henning Fjørtoft fra NTNU forklare nærmere om «Baklengs planlegging».

Læreplanene forteller hva elevene og lærlingene skal lære, og ikke hva de skal gjøre. Dette innebærer at du som lærer eller instruktør bør tenke gjennom hva du skal se etter når du følger med på progresjonen og læringen underveis, før du velger aktiviteter og arbeidsmåter.

Hvordan følge med på elevenes og lærlingenes læring

Hvordan skape et læringsmiljø med rom for å prøve og feile

Involver elevene og lærlingene

Dersom elevene og lærlingene involveres i arbeidet med mål, kjennetegn og kriterier, kan de få et større medansvar og en økt bevissthet om egen læring og hva som skal læres. Involvering oppnår man best gjennom aktivt samspill og dialog. Samtidig må det vurderes når det er hensiktsmessig å involvere elevene og lærlingene i arbeidet med mål, kjennetegn og kriterier.

Hvordan du kan involvere elevene og lærlingene

Hjelp elevene og lærlingene med å forstå hva de skal lære

Elevene og lærlingene må få støtte og hjelp til å forstå målene for opplæringen, både på kort og lang sikt. For å bidra til at de forstår hva de skal lære og om de er på vei mot målet, kan det være nyttig å

- se på, snakke om og arbeide med eksempler på tidligere oppgaver og besvarelser (for eksempel eksamensoppgaver, fag- og svenneprøver, oppgaver gitt på slutten av et år eller et emne). Eksempler på besvarelser eller produkter med ulik kvalitet kan også bidra til en felles forståelse for hva elevene og lærlingene skal lære.
- utarbeide kriterier for hva som kreves av et arbeid eller en oppgave. Det er viktig at kriteriene eller huskelistene støtter opp under målet, men de må ikke fungere som en erstatning for målet. Det kan ofte være hensiktsmessig å involvere elevene og lærlingene i arbeidet med å utarbeide kriterier.
- utarbeide og bruke kjennetegn på måloppnåelse i underveisvurderingen. Kjennetegnene beskriver kvaliteten på kompetansen elevene og lærlingene skal oppnå, etter en kortere eller lengre periode, på ett eller flere nivåer. Det kan være tilstrekkelig å utarbeide kjennetegn på måloppnåelse på ett nivå. Ved å diskutere kjennetegnene med elevene eller lærlingene, vil de få hjelp til å forstå hva de mestrer og hva som kreves for å oppnå høyere kompetanse.

Utdanningsdirektoratet har utarbeidet veiledende kjennetegn på måloppnåelse til støtte for standpunktvurdering på 10. trinn. Kjennetegnene må brukes sammen med læreplanen. De viser hva som er forventet kompetanse på tre nivåer, men de kan også gi retning for underveisvurderingen.

Kjennetegn på måloppnåelse

Spørsmål til egen praksis

1. Hva gjør du for å hjelpe elevene eller lærlingene med å forstå hva de skal lære?
2. Hvordan vet du at dine elever eller lærlinger har forstått hva de skal lære?
3. Hvordan vet du at dine elever eller lærlinger har forstått hva som vektlegges i vurderingen av arbeidene eller prestasjonene deres?

4. Hvordan involverer du elever eller lærlinger i arbeidet med mål, kjennetegn og kriterier?
5. Hvordan planlegger du opplæringen slik at innholdet er koblet til kompetansemålene i faget?

Spørsmål til skolens eller lærebedriftens praksis

1. Hva gjør dere for å sikre at innholdet i opplæringen er koblet til kompetansemålene i faget?
2. I hvilken grad har dere en reflektert praksis som sikrer at alle elever og lærlinger forstår hva de skal lære?
3. I hvilken grad diskuterer dere med kollegaer hvordan vurderingspraksisen på skolen/i bedriften kan hjelpe elevene/lærlingene til å lære bedre?
4. I hvilken grad har dere felles diskusjoner om hva dere legger vekt på når dere vurderer elevene eller lærlingene?

Ressurser

Mål: Elevene forstår i forkant hva de skal mestre i etterkant i læringen

Elevene forstår
mestre i et

Line Tyrdal - elevinvolvering i vurdering

Vurdering for læring
Pulje 6
17. januar 2017

Harald Sverresson v/ hammartun skole

- Klasseleder
- Bygge klassemiljø
 - Trygghetsøvelser
 - Kameratbytter
 - Godt grunnlag
- Klare kriterier

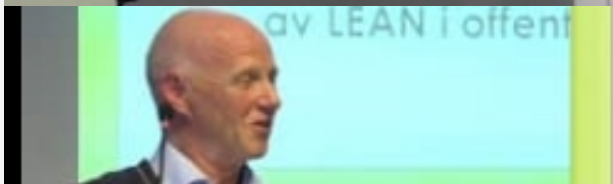

Mål og kriterier

Fra mål til mening

ARBEIDSPLAN 10. trinn		UKEN 2
EMNER	KILDER	OPPGAVER - INDIVIDUELT ARBEID
Literaturfag: 1900-Tallet Norskemåten s. 232-241 Tema: Opptruff og anner	Veseter Muzilff: Kort presentasjon om forfatterens liv og forfatterskap. Maks. 5 min.	Les s. 232-238 (11) medlemskapsid. Skriv notater fra disse sidene i skriveboka. Les "Ungdom" s. 242-248. Gjør "7 tekster 2-5"; Les "Kroner" s. 252-257. Gjør "7 tekster 7-9"; Les "Alberte og Jakob" s. 258-263. Gjør "7 tekster 1-4" + 6 og 7 (inkl. Avt. av skår på roman!).
Litteraturfaget	Literature and poetry	Read "Caught In A Vicious Circle" Do the tasks "Thinking about the text"
Geografi: Befolkning	Matriks Geografi	Studier s. 4-25. Gjør oppgaver 1-6 s. 10. + oppgave 14 s. 20, og oppgaver 18-21 s.25.
2 Kulturen og utdannelses historien	Hurtvorter 10	Jobb med langtekst!
GALMETRI	Matematikk B Repetisjon	s. 41-tom. 62 Gjør minst 20 oppgaver denne uka (uke 2) Velg deg vanskegrad selv. Gjenn. 40, 100! Løse: Pugg begrepsark som du får av læreren.
Energi Kapittel 10	Eureka s. 190-211	Lek. 5. 190-tom s. 207 Løse vikt på at du kan målet, og føler deg fortrolig med nye begreper. Du får målet og begrepsark av læreren din. Gjør oppgaver 2,3,5, 8 og 9. s. 208. Hva: Les grunnbegreper fra utvalgte. Kurve og og vurderer ulike

Partnerskapsavtaler med flere bedrifter

- - Lektor 2 siden oppstart i 2009
- - Dring fra Sintef underviser våre elever
- - Tre lærlinger bidrar i valgfagsundervisningen i Forskning i praksis
- - Realfagskommune fra våren 2015
- - Viktige elementer i den lokale læreplan
- - Vestre Toten kommune er pioner i bruk av LEAN i offentlig sektor

Lokalt arbeid med læreplaner og vurdering

29:35

(Dylan William 2010).

- Vurdering er et virkemiddel som i stor grad påvirker elevenes læring, motivasjon og selvfølelse (bl.a Hattie&Timperley 2007).
- Vurdering for læring kan bidra til at alle elever lærer mer, og gir spesielt gode resultater for lavt
- Assesment Reform Group sier at endringen først må skje hos pedagogen. Som alt annet må denne

Skoleutvikling i lærende nettverk og arbeid med mål og kriterier i Ringsaker kommune

Camilla Hagevold v/Undheim skole

Elevene med!

Fra underveis- til sluttvurdering

